

30821 Nationale Veiligheid

Nr. 296 Brief van de staatssecretaris van Defensie

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2025

Op 3 april jl. woedde er een natuurbrand op het militaire oefenterrein Ederheide als gevolg van een oefening van Defensie. Naar aanleiding van deze brand heeft het lid Teunissen (PvdD) een verzoek gedaan aan de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de staatssecretaris van Defensie, om een brief te ontvangen waarin wordt aangegeven hoe Defensie ervoor gaat zorgen dat een dergelijke brand in de toekomst wordt voorkomen. Met voorliggende brief geef ik, afgestemd met KGG en LVVN, invulling aan dit verzoek.

Gebeurtenissen

Tijdens een oefening van een eenheid van het Commando Landstrijdkrachten is, vermoedelijk door het gebruik van een rookpot, een brand ontstaan op het militaire oefenterrein Ederheide. Dit ligt ten noorden van de Ginkelse Heide. Door de samenwerking van de civiele brandweer, de luchtmacht en de landmacht is de brand onder controle gebracht. De Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) voert een verkennend onderzoek uit naar de brand. Dit onderzoek richt zich in algemene zin op de toedracht van het voorval en de daarbij betrokken specifieke factoren. Tegelijkertijd streeft de IVD ernaar om met haar bevindingen bij te dragen aan het verbeteren van de veiligheid. Ook de Koninklijke Marechaussee (KMar) verricht momenteel onderzoek naar aanleiding van de brand. Op dit moment loopt het onderzoek nog en zijn verdere inhoudelijke mededelingen, in het belang van het onderzoek, niet mogelijk.

Ik betreur de situatie die geleid heeft tot de natuurbranden en dat omwonenden moesten worden geëvacueerd. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk aan te geven dat dergelijke situaties zich ook in de toekomst kunnen voordoen. Defensie moet oefenen om gereed te zijn voor een grootschalig conflict. Tijdens deze activiteiten blijven, ondanks de voorzorgsmaatregelen die eenheden treffen, risico's bestaan.

De op dat moment heersende droogte in Nederland was een extra complexiteit voor de oefeningen van Defensie. Defensie wil lessen leren uit incidenten en ongevallen om zo vermijdbare natuurbranden en de bijbehorende consequenties te voorkomen. Zo zijn eenheden onmiddellijk na de brand nogmaals gewezen op het gevaar van natuurbranden en de procedures voor het gebruik van rookpotten en andere brandgevaarlijke activiteiten. Ik wacht de onderzoeken af alvorens verdere uitspraken te doen en zie de onderzoeksresultaten van de IVD en KMar met

belangstelling tegemoet, juist nu de krijgsmacht vaker en grootschaliger gaat trainen en oefenen.

Impact van de brand op de natuur

De natuurschade die de brand heeft aangericht is mede door de inzet van de veiligheidsregio gelukkig beperkt. Doordat het erg droog was en er veel brandbare massa (begroeiing) aanwezig was, leverde dit in combinatie met de wind een snelle verspreiding van de brand op. Hierdoor is de brand oppervlakkig geweest en niet diep in de grond doorgedrongen. Dit betekent dat reptielen en insecten die zich in de bodem hebben verstopt een grote kans hadden de brand te overleven. Doordat er een oefening gaande was, had het grofwild zich al teruggetrokken van de heide en is het niet waarschijnlijk dat er groot wild is omgekomen door de brand. Er zijn geen kadavers gevonden en de dag na de brand zijn er in het verbrande deel herten met kalveren gezien. Uit de onderzoeksrapporten zal blijken wat de daadwerkelijke impact van de brand is geweest.

Het afgebrande deel van de heide was sterk vergrast. Door de oppervlakkige brand is het aandeel pijpenstrootje, dat heide verdringt, nu sterk teruggedrongen. Hierdoor kan de hei zich herstellen. Er is direct gestart met begrazing door een schaapskudde om zo de hei te helpen herstellen. Tevens worden vanaf 2026 maaistroken aangelegd die jaarlijks worden gemaaid, om zo bloemrijke bermen aan te leggen in het verbrande perceel. Deze stimuleren de biodiversiteit en versterken de brandveiligheid, omdat ze bij een natuurbrand fungeren als stoplijn.

Defensie en natuur

Defensie geeft invulling aan het rentmeesterschap door actief bij te dragen aan het behoud en de verbetering van de natuurwaarden op defensie terreinen, die tegelijkertijd worden gebruikt voor militaire trainingen en oefeningen. Het natuurbeleid van Defensie zorgt bij multifunctioneel gebruik van gronden voor een balans tussen militair gebruik en natuurbehoud. De operationele gereedstelling en het gebruik van de terreinen voor oefeningen staan centraal, en de inrichting en het beheer van de terreinen is hierop afgestemd. Door maatregelen te nemen om de biodiversiteit te versterken en de ecosystemen te beschermen, draagt Defensie concreet bij aan het verantwoord beheer van deze waardevolle gebieden.

Tot slot

Ik wil nogmaals benadrukken dat veiligheid, zorg voor de natuur en het beperken van overlast voor omwonenden voor Defensie van groot belang zijn. Defensie moet echter blijven oefenen en trainen om op korte termijn gereed te zijn voor inzet, om zo de veiligheid van Nederland en haar bondgenoten te kunnen garanderen. We blijven ons inzetten om risico's tijdens oefeningen te beperken.

De staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman